

حقوق خواننده در دادرسی‌های مدنی

خسرو خسروی

وکیل پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه

انتشارات مجل

سرشناسه	: خسروی، خسرو، ۱۳۶۴-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق خوانده در دادرسی‌های مدنی / خسرو خسروی
مشخصات نشر	: تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۱۲۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۴۹۷-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: آیین دادرسی مدنی - ایران
موضوع	: Civil Procedure - Iran
موضوع	: حقوق مدنی - ایران
موضوع	: Civil Rights - Iran
موضوع	: اتهام - ایران
موضوع	: Indictments - Iran
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ح ۵/خ ۱۷۱۰ KMH
رده‌بندی دیویی	: ۳۴۰.۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۱۰۶۵۰۱

عنوان کتاب: حقوق خوانده در دادرسی‌های مدنی

تألیف: خسرو خسروی

ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۵

قطع و تیراژ: رقعی، ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۴۹۷-۰

email: info@junglepub.org

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۳۸۲-۶۶۴۹۰۴۶۵

<http://www.junglepub.org>

۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول: کلیات و مفاهیم عمومی..... ۱

۱- حقوق و تکلیف ۲

۱-۱-۱- تبیین مفهوم لغوی حقوق و اقسام آن ۲

۱-۱-۱-۱- واژه حقوق ۲

۱-۱-۱-۲- حقوق از نظر اصطلاحی ۲

۱-۱-۱-۳- اقسام حقوق ۴

۱-۲-۱- تکالیف ۶

۱-۲-۱-۱- واژه تکلیف و مفهوم اصطلاحی آن ۶

۱-۲-۱-۲- اقسام تکلیف ۶

۱-۲-۱-۳- تفاوت حق و تکلیف ۷

۲-۱- مفهوم اصحاب دعوا ۸

۲-۱-۱- خواهان ۸

۲-۱-۱-۱- مفهوم خواهان در فقه ۸

۲-۱-۲-۱- مفهوم خواهان در حقوق ۹

۲-۲-۱- خوانده ۱۰

۲-۲-۱-۱- مفهوم خوانده در فقه ۱۰

۲-۲-۲-۱- مفهوم خوانده در حقوق ۱۰

۲-۲-۳-۱- تشخیص خواهان از خوانده ۱۱

۲-۲-۴-۱- نماینده اصحاب دعوا ۱۲

۲-۲-۵-۱- اقسام نمایندگی ۱۳

- ۳-۱- مفهوم جلسه دادرسی و ویژگی‌ها و آثار تشخیص آن ۱۴
- ۱-۳-۱- جلسه دادرسی ۱۴
- ۱-۱-۳-۱- تعریف جلسه دادرسی ۱۴
- ۲-۱-۳-۱- شرایط تشکیل جلسه دادرسی ۱۵
- ۳-۱-۳-۱- جریان جلسه دادرسی ۱۷
- ۴-۱-۳-۱- پایان جلسه دادرسی ۲۳
- ۲-۱-۲-۱- دادرسی ۲۳
- ۱-۲-۳-۱- تعریف دادرسی ۲۳
- ۲-۲-۱- انواع دادرسی ۲۶
- ۳-۲-۳-۱- شرایط دادرسی ۲۲
- ۳-۳-۱- مفهوم جلسه دادرسی و شرایط تشکیل آن ۳۳
- ۱-۳-۳-۱- تقدیم و ارجاع دعاخواست ۳۳
- ۲-۳-۳-۱- مفهوم جلسه دادرسی ۳۵
- ۴-۳-۱- توصیف حقوقی اولین جلسه دادرسی و چگونگی تشخیص آن ۳۹
- ۱-۴-۳-۱- توصیف حقوقی اولین جلسه دادرسی ۳۹
- ۲-۴-۳-۱- مفهوم «تا» در عبارت «تا اولین جلسه دادرسی» ۴۴
- ۳-۴-۳-۱- چگونگی تشخیص جلسه دادرسی ۴۵
- ۵-۳-۱- ویژگی‌های اولین جلسه دادرسی و آثار تشخیص آن ۴۶
- ۱-۵-۳-۱- ویژگی‌ها ۴۶
- ۲-۵-۳-۱- آثار تشخیص جلسه اول دادرسی ۴۷
- ۶-۳-۱- مفهوم تجدید جلسه و اصطلاحات مشابه آن ۴۸
- ۱-۶-۳-۱- مفهوم تجدید جلسه ۴۸
- ۲-۶-۳-۱- اصطلاحات مشابه ۴۸
- ۳-۶-۳-۱- تجدید جلسه دادرسی ۵۰

فصل دوم: حقوق خواننده در جلسه دادرسی ۵۳

- ۱-۲- کلیات اصل تناظر ۵۴
- ۱-۱-۲- مفهوم اصل تناظر ۵۴
- ۲-۱-۲- اصل تناظر در حقوق ایران ۵۴
- ۳-۲- اصل تناظر در فقه ۵۴
- ۴-۱-۲- دامنه اصل تناظر ۵۵
- ۵-۱-۲- اصل تناظر در آیین دادرسی مدنی ۵۶
- ۶-۱-۲- خواننده رعایت اصل تناظر ۵۶
- ۷-۱-۲- مبانی اصل تناظر ۵۷
- ۲-۲- حقوق خواننده در تفسیر و دادرسی‌های مدنی ۵۸
- ۱-۲-۲- اعتراض به بیان خواسته ۵۸
- ۲-۲-۲- ایرادات ۵۹
- ۳-۲-۲- دعوای متقابل ۶۱
- ۴-۲-۲- جلب ثالث ۶۲
- ۱-۴-۲-۲- هدف از جلب ثالث ۶۳
- ۲-۴-۲-۲- مواعد و آیین دادرسی جلب ثالث ۶۴
- ۳-۴-۲-۲- جلب ثالث در مرحله واخواهی ۶۶
- ۴-۴-۲-۲- جلب ثالث در مرحله تجدیدنظر ۶۸
- ۳-۲- تعرض به اصالت اسناد ۷۰
- ۱-۳-۲- تعریف سند و انواع آن ۷۰
- ۲-۳-۲- تعرض به اسناد (ادعای جعل، انکار و تردید) ۷۱
- ۳-۳-۲- مواعد تعرض به اصالت سند ۷۳
- ۴-۲- ایراد رد دادرسی ۷۶
- ۱-۴-۲- موارد رد دادرسی ۷۷
- ۲-۴-۲- موعد رد دادرسی ۷۸

- ۵-۲- تجدیدنظرخواهی ۸۰
- ۱-۵-۲- تعاریف رأی و تجدیدنظرخواهی ۸۰
- ۲-۵-۲- آراء قابل تجدیدنظر در امور مدنی ۸۱
- ۳-۵-۲- آثار تجدیدنظر ۸۳
- ۴-۵-۲- تصمیمات دادگاه تجدیدنظر ۸۳
- ۶-۲- فرجام‌خواهی ۸۵
- ۱-۶-۲- تعاریف فرجام‌خواهی ۸۵
- ۲-۶-۲- آراء قابل فرجام ۸۶
- ۳-۶-۲- مهلت و اصحاب دعوا در فرجام ۸۶
- ۴-۶-۲- انهاء فرجام‌خواهی ۸۷
- ۵-۶-۲- تصمیمات دیوان عالی کشور ۸۸
- ۷-۲- اعاده دادرسی ۸۸
- ۱-۷-۲- معنی و تعریف ۸۸
- ۲-۷-۲- جهات اعاده دادرسی ۸۹
- ۳-۷-۲- آثار اعاده دادرسی ۹۱
- ۴-۷-۲- آیین و ترتیب اعاده دادرسی و رسیدگی به این درخواست ۹۱
- نتیجه‌گیری ۹۵
- منابع و مآخذ ۱۰۱

مقدمه

آیین دادرسی مدنی، از سال ۱۳۲۹ قمری، بر مبنای چند اصل بنیادین سازمان دهی شد؛ اصولی که در قانون آیین دادرسی مدنی ۱۳۱۸، اصلاحات و الحاقات مدنی آن، مورد احترام قرار گرفت و آثار آن در قانون جدید آیین دادرسی، مصوب ۱۳۷۹ نیز مشاهده می‌شود. رعایت اصول مزبور در قانون گذاری، حاصل عنایت به اصول قضا و قضاوت در ایران باستان، در فقه و البته در غرب و مخصراً فرانس بود. یکی از مهمترین اصول راهبردهای مزبور اصل تناظر است که یکی حق داناتان آن را با حق دفاع مترادف دانسته و عده دیگری تناظر را اجرائی اصل احترام حق دفاع می‌دانند و برخی نیز بر این عقیده‌اند که احترام حق دفاع فقط جنبه‌ای از اصل تناظر یا نتیجه مستقیم آن است و بالاخره بعضی نیز آن را تضمین کننده مساوات اصحاب دعوا تلقی می‌نمایند. پس از تبیین مفهوم و مبانی اصل تناظر، توجه به این اصل در تدوین مقررات آیین دادرسی مدنی ملاحظه خواهد شد.

خواننده به‌عنوان یکی از طرفین دعوی در سیستم دادرسی‌های مدنی دارای حقوقی است که شناخت محدوده آن از الزامات آیین دادرسی می‌باشد. احکام مربوط به خواننده و شناخت اختیارات وی از جمله حق امتناع وی از اقرار وانکار و سکوت کردن و... از مباحث مهمی هستند که با وجود اختلاف نظر فقها و حقوقدانان و رویه‌ی قضایی دارای آثار مهمی در محاکم قضایی می‌باشد و نیز حقوق خواننده در جلسه اول دادرسی و نیز جلسات بعدی دادرسی و حتی بعد از صدور حکم از مواردی است که آیین دادرسی باید حدود آن را مشخص نماید که شناخت هر کدام کمک شایانی به سیستم قضا می‌نماید تا هدف اصلی خود یعنی نیل به عدالت تحقق یابد.

یکی از مواردی که می‌تواند در خصوص نگارش ما بحث برانگیز باشد توجه به اصل تناظر است. منظور از اصل تناظر اینست که اصحاب دعوا بتوانند برای رسیدن به حقیقت هر آنچه که لازم است را به اطلاع قاضی برسانند و در عین حال فرصت کافی برای مورد مناقشه قرار دادن این موارد نیز به طرفین داده شود و این اصل شامل مطلع کردن طرفین دعوی از تمامی ادله ابرازی به نحو صحیح می‌باشد.

از نکات ابهام حقوق خواننده برای محقق توجه غیر کافی قانونگذار و حقوقدانان به حقوق خواننده در این باب است، بدین جهت محقق در این نگارش سعی دارد به حقوق خواننده که یکی از موارد آن اشاره به همین اصل و مصادیق آنست، با درسی نظر افکننده و ابهامات مطلب را رفع نماید، تا توانسته باشد گام مؤثری در این راه بردارد و اصولاً خواننده دعوا در طول مدت تحقیقات تا صدور حکم از همه حقوقی برخوردار است؟ و از منظر تطبیقی، اصولی و بنیادی چگونه می‌توان استی‌های احتمالی موجود در آیین دادرسی مدنی را بر طرف نمود.

هرچند مؤلف سعی خود را در تألیف کتاب نموده است، ولی از عموم محققین و پژوهشگران خواهانیم که با بذل توجه، خیر و نقد این تألیف اینجانب را در تصحیح مطالب یاری رسانند.

سرو خرویی

بهار ۱۳۹۵